

розширення, технічного оснащення, видруку написаних праць, а також для організації роботи релігієзнавчого факультету, центру інформації та консультацій, творчих відряджень співробітників тощо.

ДОСЛІДНИЦЬКА СТРУКТУРА ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА

Керівник Відділення - д.ф.н. А.Колодний

Заст. керівника - д.ф.н. П.Яроцький

Вчений секретар - к.ф.н. О.Саган

Науково-дослідницькі групи:

1) з історіософії релігії (д.ф.н. А.Колодний - керівник, д.ф.н. Б.Лобовик, к.ф.н. П.Павленко);

2) з етнології релігії (д.ф.н. П.Яроцький - керівник, к.ф.н. О.Саган, к.ф.н. Л.Филипович, О.Недавня);

3) з політології релігії (к.ф.н. В.Єленський - керівник, к.ф.н. М.Бабій, к.ф.н. В.Климов, к.іст.н. Г.Надтока);

4) з антропології релігії (д.ф.н. А.Колодний - керівник, к.ф.н. О.Бучма, к.ф.н. С.Свистунов, А.Чупрій).

Науково-допоміжна група: к.ф.-м.н. В.Коломицев, В.Медвідь.

Матеріал підготував *А.Колодний*

ЄДИНА ВУЗІВСЬКА КАФЕДРА РЕЛІГІЄЗНАВСТВА

Кафедра була створена у 1959 році в складні часи, коли в радянському суспільстві панував матеріалістичний, атеїстичний світогляд, а інші філософсько-ідеалістичні та релігійно-містичні погляди переслідувалися. До 90-х років вона існувала під назвою «Історії та теорії атеїзму». Не довго трималася її друга назва - «Історії і теорії релігії і атеїзму». Нарешті узаконена постійна назва «Кафедра релігієзнавства», що найбільше відповідає сучасному розвитку українського суспільства, в

якому відбувається бурхливе відродження національної духовної культури.

Будучи опорною серед українських вузів, кафедра довгий час здійснювала такі головні свої функції: координація наукових досліджень вчених вищої школи республіки; забезпечення викладачів, лекторських кадрів підручниками, навчальними посібниками, іншою літературою. В обох випадках це робилося через видання тематичних збірників, яких було випущено з 1963 по 1991 рік 29 номерів. Виходили вони під різними назвами: «Питання наукового атеїзму» (1963-1964 рр.), «Питання атеїзму» (1965-1976 рр.), «Вопросы атеизма» (1977-1990 рр.), «Проблеми релігії і атеїзму» (1991 р.). За ініціативою кафедри і на її базі при нашому університеті з допомогою республіканського товариства «Знання» був створений факультет підвищення кваліфікації лекторів.

Найбільш вплинули на релігієзнавчу освіту та просвітництво в Україні авторські підручники В.К.Танчера, які видруковувалися в 1961, 1968 та 1974 роках. Для середніх спеціальних закладів вийшли підручники в 1971 та 1975 роках. У новий час кафедра також відзначилася першими в Україні підручниками та посібниками з релігієзнавства для вузів. Це насамперед написані Ю.А.Калініним і Є.А.Харьковщентком підручник з курсу, який витримав три видання (1994, 1995 і 1997 рр.), лекції з курсу Ю.А.Калініна і В.І.Лубського (1996 р.) та підручник В.І.Лубського (1997 р.).

Зауважимо, що в радянські часи видання кафедри та її педагогічна література носили за змістом двоїстий характер: треба було досліджувати і висвітлювати два суспільні феномени - секулярний і сакральний. Тому одна половина статей і розділів в них присвячувалися проблемам атеїзмознавства, а інша - релігієзнавства. В такий спосіб викладачі, лектори і науковці одержували можливість розповідати в своїх академічних лекціях й у виступах в широкій аудиторії не тільки про атеїзм, а й про природу релігії, її походження та еволюцію, конкретні конфесії, про її становище у сучасному світі й в Україні, яка в колишньому СРСР була найбільшим християнським регіоном.

Розпочата в середині шестидесятих років серед студентів-філософів університету спеціалізація дала можливість щороку випускати 10-15 кваліфікованих фахівців-релігієзнавців. Багато з них потім через навчання в аспірантурі, ПІК чи ФПКЛ, шляхом пошуківства ставали кандидатами та докторами наук. Так, через аспірантуру при кафедрі за 40 років пройшло десь близько 150 осіб. З повним правом можна констатувати той позитивний факт, що майже кожний нинішній відомий

фахівець-релігієзнавець є якимсь чином пов'язаним або з кафедрою, або з філософським факультетом. Досить назвати імена академіка НАН України О.С.Онищенко, докторів філософських наук, професорів А.М.Колодного, Б.О.Лобовика, Є.К.Дулумана, В.Д.Бондаренка, П.Ю.Сауха, А.С.Глушака.

З 1998 року згідно з рішенням Вченої Ради університету на філософському факультеті відкрите релігієзнавче відділення, на якому студенти одержали змогу одержувати фахову вищу освіту з релігієзнавства. Набутий на кафедрі досвід роботи з студентами спеціалізації, розроблені програми нормативного курсу та збірники спецкурсів свідчать, що кафедра, звичайно, при певній перебудові, здатна забезпечити функціонування цього відділення.

Кафедра завжди мала і тепер має широкі зв'язки з науковими центрами і провідними навчальними закладами України, широкими богословськими колами. Сьогодні вона плідно співробітничав з Відділенням релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України, Українською Асоціацією Релігієзнавців (постала одним із співзасновників її і має при собі осередок Асоціації), з Київським Національним педуніверситетом ім. М.Драгоманова, з Національним університетом «Києво-Могилянська Академія», з Державним комітетом України у справах релігії.

Протягом тридцяти років, з часу заснування кафедри, її очолював Володимир Карлович Танчер - доктор філософських наук, професор, Заслужений діяч України. Він був не лише талановитим педагогом, а й широко відомим своїми загальнотеоретичними працями вченим, автором навчальної літератури, організатором багатьох проведених кафедрою конкретно-соціологічних досліджень.

Майже десять років кафедрю очолював доктор філософських наук, професор Ю.А.Калінін - відомий фахівець в галузі релігійної філософії, насамперед - православної. З 1996 року завідувачем кафедри є доктор філософських наук В.І.Лубський - ісламознавець, дослідник проблем співвідношення релігії і права.

На кафедрі до останніх своїх днів працювали кандидати наук Р.С.Приходько, (досліджував руське православ'я), П.Я.Степанов (вивчав історію баптизму), В.Ю.Бичатін (досліджував вітчизняну історію релігії), Т.К.Кічко (опановував іудаїзм), І.І.Бражник (вивчав правові проблеми буття релігії). До кафедри мали причетність О.Й.Філіпович, А.А.Герасимчук, О.В.Шуба, С.А.Бублик, О.В.Савчук, О.І.Спиридоненко.

Нині на кафедрі продовжують трудитися її ветерани - кандидати

наук, доценти В.О.Суярко (досліджує процес релігійного відродження й проблеми суспільного діалогу з сакральною культурою), О.В.Огнева (вивчає проблеми свободи совісті, релігійну обрядовість), Г.Г.Ярмиш (об'єктом наукової уваги має католицизм, психологію релігії), В.М.Козленко (досліджує проблему молоді і релігія, соціологічні аспекти свободи совісті). Нещодавно розпочали свою науково-педагогічну діяльність на кафедрі кандидат філософських наук, доцент Г.В.Середа (фахівець з проблем релігійної філософії ХХ ст.), кандидати філософських наук О.В.Сарапін (дослідник проблем філософії релігії), християнської антропології) та І.В.Кондратьєва (дослідник релігійної моралі й християнської етики). З кафедрою співпрацюють державні службовці - доктор історичних наук О.І.Уткін й кандидат філософських наук О.В.Шуба; науковці з Відділення релігієзнавства ІФ НАН України професор А.М.Колодний і доцент Л.О.Філіпович.

Кафедра релігієзнавства КНУ ім. Тараса Шевченка нині активно включилася у виконання заходів, розроблених Українською Асоціацією Релігієзнавців з відзначення великого ювілею - 2000-ліття Різдва Христового. Звертається насамперед увага на здійснення тих накреслень, що позитивно вплинуть на розвиток релігієзнавства як науки і навчальної дисципліни.

Матеріал підготував *В.Суярко*

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ СВОБОДИ РЕЛІГІЇ І ПЕРЕКОНАНЬ

Міжнародна Академія свободи релігії і переконань утворена в липні 1985 року в Англії внаслідок зустрічі міжнародної робочої групи за релігійну свободу, що діяла при ЮНЕСКО, з представниками різних релігійних традицій із різних країн. До складу МАСРП ввійшли насамперед науковці-експерти з департаментів державно-церковних відносин університетів різного конфесійного підпорядкування і з різних країн світу - США, Англії, Італії, Іспанії, Греції, Бельгії, Німеччина та ін. Нині серед членів МАСРП вже є науковці і громадські діячі з України, Росії, Болгарії, інших країн постсоціалістичного простору. Головний офіс МАСРП знаходиться у Вашингтоні (4545, 42-nd St., NW, Suite 201 Washington, DC 20016, USA). Президентом Академії є Джеймс Вуд - професор Байлор-